

len Maade og vise Grunden til, at det maa anses for at være i det Væsentlige mislykket — at bringe det dertil, at der saa vidt mulig rundt omkring paa Landet dannedes saadanne Fortsættelses-skoler for den konfirmerede Ungdom, som kunde sættes i Forbindelse med de almindelige Skoler, og Udgifterne dertil skulde man søge at lette de paagældende Kommuner. Hertil skal jeg nu bemærke, at naar en Reform nu træder frem, er det min Overbevisning, at dette Punkt maa optages som et væsentligt Led og maa ikke komme til at staa hen blot som et saadant almindeligt Dulle, hvor det kunde lade sig gøre, men maa træde frem som et erkjendt Led med i den almindelige Folkeskole. Dette er kun, hvad jeg har at sige i Almindelighed. Naar jeg ved Siden deraf skulde antyde, thi jeg kan selvfølgelig ikke gaa dybere ind derpaa, hvorledes det staar for mig, vilde jeg sige, at min Tanke er den, at en saadan Fortsættelses-skole skulde findes, naturligvis ikke ved enhver Skole, men dog i enhver Kommune, og at der i de store Kommuner skulde være endogsaa to saadanne Skoler. Jeg skal dernæst tilføje, at min Mening med disse Skoler ingenlunde er den, at der skulde være noget forpligtende eller tvungent ved dem; det skulde tværtimod være en frivillig Sag, at besøge dem eller ikke. Jeg vil føie yderligere til som nærmere forklaring, at jeg endogsaa gaar ud fra, at det maa anses som naturligt og ønskeligt, at der i det Mindste for visse af Børnene, paa Grund af Forældrenes Stilling, bliver ydet noget Bidrag, ligesom jeg paa den anden Side skal udtale, at der fra Kommunen maatte ydes Bidrag til, at saadanne Børn, som selv nærede Dulle om at komme til Skolen, men manglede Midler til at kunne betale for sig, sættes i Stand til at tage Del med. Jeg mener dernæst, at en saadan Skole meget naturlig og uden stor Vanskelighed kunde knyttes til en af Kommunens Skoler. Jeg tror, at, efter den Udvikling, som Lærerstandens har faaet og forhaabentlig vil vedblive at faae hos os, vil det ikke falde vanskeligt at finde en Lærer blandt de flere, som ikke blot kunde være villig til, men endogsaa kunde ønske at overtage en Undervisning, som maatte gaa ud paa — det

skal jeg tilføie — dels at bevare og fyldigere udvilde, hvad der var givet tidligere og navnlig i Henseende til Modersmaalets rette Brug, dels maatte omfatte Historie og dels sandsynligvis ogsaa burde optage Naturhistorie og Naturlære som de Sag, det her laa nærmest at tænke paa. En saadan udvidet Undervisning, hvorom der selvfølgelig ikke vil kunne opstilles bestemte Lovbud, vilde der vistnok rundt omkring findes mange Skolelærere villige til at gaa ind paa, og det vilde meget snart vise sig, at der ikke vilde være nogen Trang i saa Henseende. Hvad dernæst Skoletiden angaar, da maatte den vistnok falde om Eftermiddagen, og Undervisningen altsaa blive, hvad man kalder en Aftenundervisning; den maatte falde paa den Tid, der mest passer for en Landbefolkning, altsaa vel omtrent Kl. 3, 4, 5, 6, og Undervisningen maatte finde Sted i det Mindste tre Gange om Ugen. Sætter man Undervisningen til den Tid, tror jeg, som sagt, at man vil kunne finde Lærere dertil mod et passende vederlag, som ingenlunde behøver at være stort, og som tildels vil kunne afholdes ved Bidrag fra Forældrenes Side og i alt Fald ved Medhjælp af den Art, som jeg for nævuede, til Skolens almindelige Undervisning, ligesom jeg tror, at der vil være mangen Lærer, som kunde sætte megen Pris paa paa denne Maade at komme til selv at føre den Ungdom, som han hidtil havde haft med at gøre indtil Konfirmationsalderen, videre frem i en Række af Aar, hvis Grændse jeg ikke nu behøver nærmere at angive. Jeg tror altsaa, at disse Fortsættelses-skoler maatte blive et væsentligt og, som jeg haaber, at de ville vise sig, at være, et meget tillalende og frugtbart Led i den almindelige Folkeundervisning. Men nu bemærkede jeg for, at de ogsaa tildels laa som en Tanke i Loven af 1856, og det ikke blot som Noget, der syntes, eller som noget Embryonisk saaledes som i Anordningen af 1814, men i en allerede noget mere udviklet Skikkelse. Naar jeg da spørger, hvorfor det ikke er blevet til Noget med dem, og hvad der i den Henseende maa gøres, saa kommer jeg til — hvad jeg skal gjøre i korte Træk — at fremskalde Billedet af hele